

El Gust per la Lectura 2016-2017

Primer i segon d'ESO

La Casa de l'Àngel de la Guarda

Guia de lectura per al professor

Departament d'Ensenyament
Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme
Servei d'Immersi3 i Acolliment Lingüístics

Sebastià Bennasar
Novembre de 2016

Els continguts d'aquesta publicaci3 estan subjectes a una llic3ncia de Reconeixement-No comercial-Compartir 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet c3pia, distribuci3 i comunicaci3 p3blica sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribuci3 de les possibles obres derivades es faci amb una llic3ncia igual que la que regula l'obra original.

La llic3ncia completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

SUMARI

Introducció	4
Orientacions per al professorat	7
Activitats de comprensió lectora	9
Aspectes literaris	15
Activitats globals relacionades amb àrees no lingüístiques	16
Activitats per compartir la lectura	19
Bibliografia	20
Annexos	21
Solucionari	36

INTRODUCCIÓ

Aquesta guia versa sobre *La Casa de l'Àngel de la Guarda*, de l'escriptora canadenc d'origen hongarès Kathy Clark. El subtítol, "Un amagatall per a nenes jueves", situa explícitament la temàtica de l'obra: la persecució nazi contra els jueus. El llibre, l'acció del qual se situa a Budapest, es pot considerar bastant més esperançador que moltes de les novel·les ambientades en la Segona Guerra Mundial, tant si pertanyen a l'anomenada literatura concentracionària –la que passa als camps de concentració– com si són novel·les testimonials de resistència (l'exemple més paradigmàtic en seria el conegut diari d'Anna Frank) o bé novel·les purament bèl·liques. Aquesta esperança, però, és només relativa, perquè el preu que els protagonistes han de pagar causa de la guerra és força elevat.

Amb aquest material didàctic pretenem que tant els professors com els alumnes puguin anar més enllà de la lectura del text i de les activitats estrictament literàries que s'hi poden associar, i reflexionin sobre com canvia la vida de les persones el fet de viure una experiència com la guerra. En un moment en què els refugiats són una presència constant als mitjans de comunicació, aquesta reflexió és més necessària que mai.

La Casa de l'Àngel de la Guarda (publicada en llengua anglesa al Canadà el 2005 i traduïda al català per Anna Alsina el 2011 per a l'editorial Bambú, col·lecció "Bambú Viscut") narra la vida de la Susan i la Vera, dues nenes jueves hongareses que, entre el febrer de 1944 i el febrer de 1945, varen viure al convent esdevingut orfenat de les Germanes de la Caritat de Sant Vicenç de Paül de Budapest, juntament amb dues-centes nenes més que hi varen trobar refugi. Gràcies a l'estada en aquesta institució catòlica varen poder salvar la vida, en un període en què només en un any els nazis mataren aproximadament 550.000 jueus hongaresos.

Tot i que les dues germanes protagonistes van juntes a la casa –la Susan té dotze anys i la Vera sis–, és la gran qui centra la mirada del narrador que relata el que viu en aquest any intensíssim en què deixa de ser una nena qualsevol per convertir-se en algú que ha viscut la guerra, en algú que ha madurat de forma extraordinàriament accelerada.

Narrada en tercera persona i amb un narrador extern que frega l'omnisciència, la novel·la no dubta a fer servir tots els recursos al seu

abast per mostrar la brutalitat de la guerra. No es recrea en els detalls morbosos, però tampoc s'està d'explicar aquells que són fonamentals per entendre la brutalitat de la Segona Guerra Mundial. Clark empra en el llibre un llenguatge adequat per als adolescents, però no incorre en absurdes sobreproteccions del lector, ans al contrari, quan cal sap expressar la brutalitat de la guerra amb tots els ets i uts.

En l'estada que fa al convent, la Susan farà un salt importantíssim en el seu univers mental de preconceptes: descobrirà l'amor al proïsme més enllà de les creences religioses i s'interessarà pels punts de contacte entre la religió catòlica i la jueva; descobrirà la força que atorga mantenir el record i la fe i l'estima de la família en els moments més durs; aprendrà la responsabilitat de treballar per als altres i la de cuidar la seva germana petita, com també el valor del sacrifici i de la feina feta en col·lectivitat.

Davant de la situació que pateixen els jueus a la ciutat, d'entrada el lector es pot crear l'expectativa que el convent esdevindrà un oasi de pau i tranquil·litat, un *locus amoenus* a recer de la barbàrie viscuda a la ciutat. En canvi, a mesura que avança el llibre, descobrirem que l'aïllament no és tan gran com es pugui pensar –les monges tenen un contacte real i continuat amb la ciutat i a més a més també escolten la ràdio i llegeixen el diari–, sinó que el món de la pau aparent que es viu és només un miratge que es pot trencar en qualsevol moment.

Si la Susan és la protagonista de l'obra, al seu voltant es desplega tota una galeria de personatges que fan un paper important en la història. Destaca en primer lloc la germana Agnès, l'encarregada de tenir cura de les noies, amb qui la Susan establirà una relació molt especial, ja que la monja li transmet la passió pel conreu de l'hort, la tasca de què s'ocupen totes dues. La germana Agnès és el personatge adult més important per a la Susan en la seva estada en el convent. També són importants, però en menor mesura perquè el tracte és diferent, la monja encarregada de la cuina i la mare Gabriel, la superiora del convent. Pel que fa a les altres nenes, hi ha la Vera, la seva germana, però també destaquen l'Anna, que esdevindrà la seva millor amiga; l'Esther, que és qui millor recorda els rituals de la religió jueva i amb qui poden celebrar el sàbat i la Pasqua jueva; i molt especialment la seva cosina Julia, més gran que ella, que primerament havia format part dels grups de resistència contra els nazis però que també acabarà reclosa al convent. L'arribada de la Lena, una noia gitana, amb tots els seus sabers més arrelats a la vida nòmada i a les arts manuals, també aportarà un complement molt interessant per a la vida de les noies que s'amaguen dels nazis.

Estructuralment el llibre és senzill. Pel que fa al temps, el relat segueix un ordre cronològic, no hi ha analepsis ni prolepsis, sinó que tot segueix una seqüència lineal. L'obra s'estructura en quatre parts, subdividides al seu torn en capítols molt breus, en nombre de trenta-set. Clou el llibre un epíleg. Aquest esquema narratiu dota d'agilitat el llibre, que és ràpid de llegir. De cara a la didàctica, la divisió en parts superiors resulta molt útil.

ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT

Objectius principals

Amb les activitats que es proposen en aquesta guia es persegueixen diversos objectius. En primer lloc, fer augmentar la competència lectora dels alumnes, guiant-los en l'atenció als fets cronològics que aquesta mena de novel·les necessiten. En segon lloc, la novel·la permet fer una reflexió col·lectiva al voltant de tot un seguit de qüestions de caire social i fins i tot polític. En aquest sentit, convida a un debat en el si del grup classe sobre les connexions de la història amb el món contemporani.

Competències

Les competències bàsiques que es poden desenvolupar amb aquest projecte de lectura són, a part de les referides a l'autonomia i la iniciativa personals i la competència social i la ciutadana, sobretot la competència literària, que:

“fa que els nois i les noies puguin comprendre millor el món que els envolta, les altres persones i a si mateixos a través de la lectura d'obres de qualitat i del contacte amb les construccions de la cultura tradicional. L'accés guiat a aquestes obres facilita el desenvolupament de l'hàbit lector i escriptor, i fa que els nois i les noies descobreixin el plaer per la lectura, sàpiguen identificar estètiques i recursos, i apreciïn textos literaris de gèneres diversos (poètic, narratiu i teatral), i també d'altres formes estètiques de la cultura que ens envolta (cançons, refranys, dites, etc.). Amb tot això els nois i les noies van interioritzant els senyals de la cultura que els aniran precisant els criteris per ser més rigorosos en les seves valoracions i gustos estètics, amb la qual cosa, a més d'estimular la seva creativitat, es desenvolupa el seu sentit crític”.

Com assolir-les

La proposta d'activitats vol incidir sobretot en aquests aspectes:

a) **Habilitats comunicatives:**

-Participació en interaccions orals informals, i escriptura tant individual com col·lectiva.

-Participació activa i crítica en converses i situacions comunicatives orals pròpies de l'àmbit acadèmic.

-Participació activa en les interaccions escrites i audiovisuals (sobretot en l'ús dels recursos de les TIC) que són necessàries per a la recerca i comunicació d'informació en les tasques acadèmiques.

-Pràctica de procediments bàsics d'assertivitat i de manteniment de les pròpies conviccions en la interacció amb els altres.

-Comprensió profunda de missatges orals, escrits i audiovisuals.

-Expressió satisfactòria de missatges orals, escrits i audiovisuals.

-Producció de textos orals, escrits i audiovisuals a partir d'intencions i contextos comunicatius diversos.

-Interès per desenvolupar un pensament crític, obert i flexible en els processos comunicatius i en el context de l'aula.

-Contextualització dels textos literaris treballats: obres, autors i períodes més representatius.

-Desenvolupament progressiu de l'autonomia lectora i de la consideració de la lectura com a font de coneixement d'altres èpoques i cultures.

ACTIVITATS DE COMPRESIÓ LECTORA

Abans de començar la lectura

1. No sabem ben bé per què, però l'ordinador s'ha tornat boig i només ha aconseguit trobar aquesta biografia de l'autora del llibre. L'haureu de llegir en anglès i a més a més desendregada. Formeu uns quants grups i dividiu el text en paràgrafs. Heu de fer que cada grup tradueixi una part del text i entre tots confegir la biografia de l'autora de forma lògica.

In April 2007, Kathy was one of six Canadian authors invited to represent Canada at the 14th Budapest International Book Fair where she presented her book, *A Whisper In My Heart* and gave lectures to University students about literature for young people.

Guardian Angel House was a 'Red Maple Honour Book' in 2010. It was also included in "The Best Children's Books of the Year" from Bank Street College of Education; Historical Fiction category, 2010, ages 9-12 as well as in the Canadian Children's Book Centre's "Best Books for Kids and Teens", 2010 edition.

Kathy was born in Budapest, Hungary in 1953. In 1956, when she was 2 ½ years old, her parents fled the revolution torn country, leaving her in the care of her grandparents. After a 7 year wait, Kathy immigrated to Canada to be reunited with her parents in Toronto. Her first year in Canada was the inspiration for *A Whisper in My Heart*, her first novel. Since its publication in 2003, Kathy has visited many schools to speak to students about the difficulties that immigrants experience in our society and the importance of making Canada a warm and welcoming environment.

Kathy is the founder of Chilawee Trails Camp for girls which she directed for eight years. This gave her intensive exposure to the target audience of her books - girls from 10 to 16 years of age.

Kathy's second book *Guardian Angel House* is based on the true story of her mother and aunt who were hidden with 120 Jewish children in a convent in Budapest during the Second World War. In 2005 Kathy received a City of Ottawa Arts Council Grant to further the writing of *Guardian Angel House*. She used this money to visit Hungary to research the *Guardian Angel House* convent and the surrounding areas where the story takes place.

The story of Kathy's conversion from Judaism to Catholicism is contained in the anthology, *Canadian Converts*, published by Justin Press in 2009. She has also completed two other manuscripts, *Shadow Girl* and *The Choice*, which are awaiting publication.

Kathy and her husband Bruce live in Kanata. They have six children and twelve grandchildren.

2. El llibre porta el subtítol "Un amagatall per a nenes jueves". Intentem posar a prova què sabeu de la religió jueva amb aquest senzill test.

- a) La religió jueva és una religió monoteïsta. Vertader o fals?
- b) La religió jueva és la més antiga de les religions de llibre (judaisme, cristianisme i islam). Vertader o fals?
- c) El dia sagrat dels jueus, el sàbat, se celebra els divendres. Vertader o fals?
- d) El judaisme té 14 milions de practicants. Vertader o fals?
- e) El judaisme és també una tradició, una cultura i una nació. Vertader o fals?

3. La novel·la que esteu a punt de llegir transcorre a Hongria. Sou capaços de situar el país en aquest mapa?

4) Què més en sabeu, del país? Dividiu l'aula en grups i repartiu-vos els diferents aspectes que es poden explicar sobre el país i prepareu una presentació oral per als vostres companys. Els aspectes que podeu tractar són: història (potser seria adequat fer dos grups, un per explicar la història abans de la Primera Guerra Mundial i un a partir del conflicte), llengua i literatura, gastronomia, geografia, economia, diversitat ètnica...

5) Heu llegit altres llibres o heu vist alguna pel·lícula ambientada a la Segona Guerra Mundial? Podríeu crear un blog entre tots els alumnes i recomanar a altres lectors aquests llibres i aquestes pel·lícules.

Activitats per a després de la lectura o per aprofundir durant la lectura

1. En el pròleg del llibre se'ns diu que està basat en una història real. Què vol dir, això?

2. Tot just al començament del llibre, a la pàgina 14, es parla del “color olivaci dels uniformes”. S’ha emprat un element de la natura per fer-ne un adjectiu que defineix un color. En sabeu més? Feu una llista d’altres colors que deriven d’elements naturals.

3. Què és un gueto? Coneixeu l’origen de la paraula?

4. A la pàgina 21 hi trobem una descripció amb molt detall de la casa de la Susan. Com és casa teva? Fes una redacció per explica-ho als teus companys.

5. La tieta Isi no té un “vincl de sang” amb la Susan i la Vera. Què vol dir aquesta expressió? Tu també tens tietes d’aquesta mena?

6. A la pàgina 31 trobem una descripció en què se'ns diu fins i tot quina olor fa el barri de la Susan. Què creieu que s’aconsegueix amb aquesta descripció?

7. A la pàgina 36 trobem la Susan i la Vera assistint per primera vegada a la missa en llatí. El llatí és la llengua a partir de la qual van evolucionar les llengües romàniques, com per exemple el català i el castellà. Quantes llengües romàniques coneixeu? Feu un mapa d’Europa i situeu les llengües romàniques a les zones on es parlen.

8. El llatí, la llengua de comunicació habitual a l'Imperi Romà, actualment és una llengua morta, però en canvi encara diem molt sovint expressions en llatí en el nostre dia a dia. Quines sabeu i què signifiquen?

9. A la pàgina 56 podem llegir que només es permet parlar durant els dinars i sopars al menjador els diumenges, i que la resta de dies es menja en silenci mentre algú llegeix la Bíblia en veu alta. Què en penseu, d'aquesta tradició? Us agrada que us llegeixin històries en veu alta? Creieu que els llibres s'entenen millor amb aquesta pràctica? Sabíeu que per exemple a les fàbriques de tabac cubanes hi ha la figura del lector? Podeu llegir la notícia de l'apèndix 2 per justificar les vostres respostes.

10. Què vol dir que la Júlia s'ha ajuntat a la resistència en la clandestinitat?

11. A la pàgina 64 se'ns parla de les cartilles de racionament. Sabeu què eren? Pregunteu a les persones més grans de la vostra família (avis i besavis) i demaneu-los com eren les cartilles de racionament de la postguerra, si les recorden, i expliqueu-ho als vostres companys.

12. La segona part del llibre es titula "La invasió nazi". Coneixeu bé el sentit de la paraula invasió? El podeu aplicar també en aspectes de la vostra vida quotidiana? Us heu sentit envaïts alguna vegada? Responeu breument aquestes preguntes.

13. A la pàgina 84 a la germana Magda fins i tot el gulash li surt malament per les preocupacions que té. Com ja sabeu, perquè els vostres companys us ho han explicat en la seva presentació sobre gastronomia, aquest és el plat nacional d'Hongria, tot i que també és molt consumit a la República Txeca i a Eslovàquia. Imagineu per un moment que teniu la Susan i la Vera convidades, i els heu de fer un plat del seu país perquè se sentin com a casa. Busqueu receptes de l'Europa central (recorrent a tantes llengües com conegueu), trieu-ne una i redacteu-la bé en català (tingueu en compte que el temps verbal predominant en aquesta mena de textos és l'imperatiu de segona persona, el tractament de vós que formalment coincideix amb el plural: sofregiu, bateu, talleu).

14. A la pàgina 85 ens assabentem que el convent es troba sota la protecció del govern de Suècia, que és un país neutral en el conflicte. Podeu explicar breument què significa la neutralitat en una guerra? Teniu idea de quin paper va tenir Espanya a la Segona Guerra Mundial?

15. A la pàgina 135 se'ns diu que les parets de la cripta estaven fetes de pedra unides amb morter. Saps què vol dir, això? Si consultes el diccionari veuràs que *morter* és una paraula polisèmica, és a dir, que té més d'un significat. Quines estratègies feu servir quan llegiu un text i trobeu una paraula que no coneixeu? En deduïu el significat pel context? El pregunteu a algú? Us aixequen a buscar un diccionari? Quin?

16. A la pàgina 151 les nenes poden parlar amb una nouvinguda, la Lena. El llibre ens diu que parla un dialecte de l'hongarès. L'hongarès és una llengua amb molt poques similituds amb altres del seu entorn, però sabeu què és un dialecte? Mireu aquest mapa dialectal del català, que mostra la gran riquesa de la nostra llengua i comenteu-lo amb el vostre professor.

Si us hi fixeu bé, podreu veure que el català és una llengua que es parla en quatre estats d'Europa: Espanya, Andorra, França i Itàlia (a més a més, a Andorra és la llengua oficial del país); en cinc comunitats autònomes d'Espanya (Catalunya, Aragó, València, Balears i Múrcia –a la vila d'El Carxe–) i que es parla en un territori on viuen uns 12 milions de persones, on 10 milions de persones l'entenen i 9 milions de persones el poden parlar.

17. Quan les nenes estan fugint, la germana Agnès els diu que no estaran soles, que sempre els acompanyaran els seus àngels de la guarda, una creença de la religió catòlica segons la qual tots tenim un àngel que vetlla per nosaltres; el títol del llibre, sense anar més lluny, fa al·lusió a aquesta creença. Creus que la germana Agnès és l'àngel de la guarda real de les nenes? Els que pertanyeu a una família laica, ¿fins a quin punt esteu informats del significat dels elements religiosos que encara perviuen en la nostra cultura? Contesteu la pregunta i justifiqueu la resposta en un màxim de deu ratlles.

18. A la pàgina 221 podem llegir la carta que la tieta Isis envia des de Toronto. Imagineu per un moment que sou la mare de la Susan i la Vera i escriviu-li la carta de resposta.

ASPECTES LITERARIS

La novel·la no presenta grans dificultats de lectura. Obeeix una estructura bastant convencional, amb una exposició dels fets cronològica, sense analepsis ni prolepsis. Aquesta opció del narrador ajuda a seguir la història amb facilitat. La guerra europea que és a l'origen de l'acció crea una atmosfera angoixant, però tots els lectors saben que el 1945 s'acaba la guerra.

La llengua és senzilla, planera, al servei del relat. En alguns casos l'autora recorre a metàfores i comparacions per fer entendre els conceptes més abstractes, però no revela una especial voluntat d'estil. Hi ha alguns capítols força durs, en què no s'estalvien les descripcions dels fets més angoixants, per exemple quan es diu que maten centenars de jueus disparant-los per l'esquena i que la seva sang tenyeix el Danubi. L'abordatge d'aquestes escenes de dolor és sintètic, despullat. Les frases són breus i predomina el discurs reportat per sobre del diàleg.

Els diàlegs, quan n'hi ha, són punyents i incisius, i serveixen molt bé per caracteritzar els personatges, especialment el de la Susan. Quan ella parla –tot sovint interrompent altres discursos per les seves ànsies de saber– se'ns perfila la seva personalitat a través de les seves angoixes i pors.

El narrador, pràcticament omniscient, guarda informació i la va dosificant a la perfecció per crear suspens en el lector. Així, a la part final, podem saber què passa als altres personatges de la família un cop se separen. Els relats dedicats a cadascun, que amb prou feines duren un capítol, en canvi serveixen per mostrar la brutalitat de la guerra en tot el seu abast.

És precisament aquesta divisió en capítols força breus el que contribueix a facilitar la lectura i a guanyar ritme. Tot i la seva brevetat, els capítols són molt intensos, i tenen la virtut d'acabar sempre en un punt àlgid que incita a continuar llegint i que serveix per mantenir l'interès del lector. Cal destacar també que la unió entre la història petita (el que els passa a les nenes) amb la Història amb majúscules és un altre dels encerts de l'obra.

Pel que fa la recepció crítica de l'obra, recomanem visitar la pàgina web de l'autora (www.kathyclark.ca), que conté un apartat dedicat als articles apareguts a la premsa (en anglès).

ACTIVITATS GLOBALES RELACIONADES AMB ÀREES NO LINGÜÍSTIQUES

1. A la pàgina 15 es diu que la Susan és una noia ben informada perquè el seu pare llegeix el diari en veu alta. I vosaltres, llegiu el diari? Quin? Quin us agrada més i per què?

2. A la pàgina 23 la tieta Isi es mostra com una catòlica enfurismada pel que s'està fent contra els jueus. A ella no li importa gens ni mica la religió que professen els seus amics. En canvi, en el món, hi ha nombrosos conflictes per causes religioses. Coneixeu les principals religions del món? Situeu-les en un mapamundi i expliqueu-ne els principals trets diferencials. Podeu fer l'exercici per grups i que cada grup presenti una de les grans religions als altres companys.

3. A la pàgina 24 veiem com la Idilko ja no vol jugar més amb la Susan perquè és jueva. Qui li ho ha prohibit és el seu pare. Com valoreu l'actitud dels pares d'aquesta nena?

4. A la pàgina 40 la germana Agnès explica a les nenes que les monges no són germanes entre elles sinó germanes d'ànima, és a dir, que han escollit un camí espiritual. Coneixeu alguna persona que hagi triat aquest camí a la vida? Podeu veure a la classe el reportatge de 30 minuts sobre la crisi de vocacions a Catalunya, i després debatre el tema. <http://www.tv3.cat/30minuts/reportatges/1834/El-planter-de-lEsglesia>.

5. L'arribada de les nenes al convent implica un canvi molt gran de costums. La Susan i la Vera s'han de llevar molt d'hora i han d'ajudar a les feines del convent. Vosaltres col·laboreu a casa? Quines feines feu? Els grans executius i les persones de més èxit també es lleven molt i molt d'hora, ho sabíeu? Llegiu la notícia de l'annex 3 i comenteu aquests hàbits i també debateu sobre les preguntes anteriors.

6. A la pàgina 50 el senyor Dobos es troba que a la seva dona no la volen atendre en una botiga perquè es jueva. Heu viscut situacions de racisme i xenofòbia al vostre voltant i en la vostra vida quotidiana? Què

en penseu i com ho heu viscut? Heu tingut alguna vegada alguna actitud xenòfoba o racista o algun prejudici envers les altres cultures i religions? Si és que sí, com ho justifiqueu i com creieu que es pot combatre aquesta actitud?

7. A la novel·la, en molts moments es fan al·lusions a la gana que es passa en una situació de conflicte. Però no cal anar gaire lluny. Sabeu que molts nens i nenes de casa nostra només fan un àpat sencer al dia i que aquest sol ser el de l'escola? En el nostre món contemporani, en el context actual de crisi econòmica, hi ha molta gent que passa gana. ¿Creieu que hi podria haver aliments per a tothom? Feu un debat a classe llegint els materials que us adjuntem a l'annex 4.

8. La Susan és una noia que viu amb molt de sentiment el fet de ser jueva. Es preocupa per poder mantenir les seves tradicions dins el convent i fins i tot s'emociona pensant en la mare quan celebren la Pasqua Jueva. Com valoreu la seva actitud? Responeu de forma anònima en un full, llegiu les respostes a classe i organitzeu un debat en funció de les respostes que hagin sortit i de les vostres pròpies inquietuds.

9. A les pàgines 95 i 96 es diu que les classes cada vegada eren més complicades, però que alhora la Susan tenia moltes ganes d'aprendre, en aquest cas la història dels jueus. Parleu amb els vostres pares i que us expliquin què és per a ells l'educació i l'ensenyament. Després, a partir de les seves respostes i les vostres escriviu un petit text sobre el tema. Amb totes les respostes podríeu fer-ne un gran mural per penjar a l'escola i que els vostres companys reflexionin també sobre el valor de l'ensenyament en el món contemporani.

10. La Susan descobreix tot un món nou amb la jardineria. Poseu en comú tants personatges de conte, novel·la, còmic o pel·lícula que es caracteritzin per la seva afició.

11. Els nazis entraven als guetos de les ciutats europees i s'emportaven els jueus a camps diversos. Hi havia camps de concentració, camps de treball i camps d'extermini. Sabeu quines són les principals diferències? Molts espanyols republicans varen anar a parar al camp de concentració de Mauthausen. Quina mena de camp era?

12. El partit nazi alemany va tenir altres partits col·laboradors de tipus feixista als països que anaven envaint, com per exemple el partit de la creu fletxada a Hongria. Ara, molts partits d'extrema dreta continuen presentant-se a les eleccions fins i tot a casa nostra, i continuen divulgant les seves idees supremacistes. Sembla que no hem après

gaires coses del nostre passat recent. Consulteu l'estat de la qüestió en l'annex 5 i debateu la situació a classe. Sense trepitjar-vos la paraula i amb respecte per les opinions dels altres.

13. Les nenes s'han d'amagar sovint al refugi per culpa de les bombes. Malauradament, aquesta és una imatge que ve de molt lluny. Per sort, a casa nostra fa molt temps que no hi ha bombardeigs, però durant la Guerra Civil n'hi hagué molts quan l'aviació feixista atacava Catalunya, i especialment Barcelona. Avui en dia encara queden alguns refugis de la Guerra Civil al territori. Si els voleu visitar us proposem que ajudeu els vostres professors a preparar una visita per conèixer-los. Què heu de fer? En primer lloc, informar-vos de quan i com es poden visitar, concertar un cita, preparar tots els materials perquè la visita sigui profitosa i després, el dia que la feu, pugueu aprofitar molt bé les explicacions. El que volem és que aprengueu quanta feina hi ha al darrere d'aquestes activitats!

14. Se'ns ha parlat molt de l'extermini que durant la Segona Guerra Mundial van patir els jueus, però també molts altres col·lectius varen ser perseguits pels nazis: els homosexuals, els dissidents polítics, les persones amb alguna mena de discapacitat i també –i de manera molt acarnissada– els gitanos. Què en sabeu, de l'extermini d'aquests col·lectius? Per grups, investigueu de quina mena de persecució varen ser objecte aquests col·lectius no jueus durant la Segona Guerra Mundial.

15. A la pàgina 197 es diu que la Susan havia descobert l'emoció de formar part d'una comunitat que podia treballar junta malgrat les diferències socials i de religió. D'alguna manera, el vostre centre educatiu, amb la gran diversitat de persones que en formen part, també és una comunitat. Al final del llibre també es diu que els primers dies després de la guerra per sobreviure s'han de fer intercanvis. El que us proposem és que, per reforçar aquesta comunitat, feu un gran mercat d'intercanvi, però de coneixements. En un paper apunteu què podeu ensenyar als altres i, en un altre d'un altre color, què us agradaria aprendre. A partir d'aquí es poden anar agrupant l'oferta i la demanda de coneixements i dedicar una jornada especial a fer que tothom pugui aprendre de tothom.

ACTIVITATS PER COMPARTIR LA LECTURA

La majoria d'activitats d'aquesta secció s'han plantejat com si es tractés d'un club de lectura i, per tant, plantegen sobretot preguntes per reflexionar en veu alta sobre el llibre.

1. A la pàgina 129 les nenes es queden molt sorpreses de saber que la mare d'en Gabriel té una ràdio per poder escoltar les notícies. Us agrada, la ràdio? Coneixeu el seu llenguatge? En grups de quatre, imagineu-vos que sou redactors d'una ràdio i heu d'anunciar que ha aparegut el llibre *La Casa de l'Àngel de la Guarda*. Com ho faríeu? Teniu diferents possibilitats: un anunci breu amb un eslògan potent, un publireportatge, una ressenya crítica... Una vegada tingueu el text llest, podeu enregistrar l'àudio. En absència de la imatge i el gest, en la ràdio la veu és protagonista absoluta. És essencial la bona pronúncia i una entonació adequada.

2. El llibre està ple de passatges realment durs, amb una violència molt gran. Us ha sorprès? Com creieu que l'utilitza l'autora del llibre i amb quina finalitat? Com valoreu el tractament literari de la violència, comparat amb el tractament visual al qual, per desgràcia, estem molt acostumats?

3. Un dels temes que apareix més sovint a la novel·la és el debat sobre la fe. Tant la Susan com la germana Agnès acabaran demostrant un gran respecte per la religió de l'altra i un ferm convenciment en l'arribada d'un món millor. Com creieu que funcionen aquests passatges del llibre amb un contingut més clarament religiós i filosòfic?

4. Les germanes de la caritat demostren en molts moments un coratge i unes ganes d'ajudar i de servir els altres del tot elogiabils. Creieu que s'estan perdent, aquests valors? Vivim en un món que s'ha tornat massa individualista i poc generós? Feu un debat entre tot el grup classe. Tingueu en compte, per exemple, les ONG i l'actual crisi de refugiats a Europa.

5. La germana Agnès sacrifica la seva vida per salvar les nenes i especialment la Susan i la Vera. Com valoreu aquest passatge del llibre?

BIBLIOGRAFIA

AMAT PINIELLA, Joaquim. *KL. Reich*. Barcelona: Club Editor, 1981.

ROIG, Montserrat, *Els catalans als camps nazis*. Barcelona: Edicions 62, 2001.

SÁNCHEZ ZAPATERO, Javier. *Escribir el horror*. Mataró: Montesinos, 2010.

http://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/aprendre/arxius/com_6_mapes.pdf

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Gueto>

<https://pandugar.wordpress.com/2012/02/19/el-gueto-de-venecia/>

http://cultura.elpais.com/cultura/2012/12/24/actualidad/1356359248_461725.html

http://politica.elpais.com/politica/2016/08/31/actualidad/1472660552_570731.html

ANNEX 2. Els lectors cubans de les fàbriques de tabac

Honores al lector de tabaquería

Cuba convierte el oficio más singular de las fábricas de puros en Patrimonio Cultural y aspira a que la UNESCO la incluya también en su lista

EL PAÍS. [MAURICIO VICENT](#)

Madrid [24 DIC 2012 - 15:27 CET](#)

Foto de autor desconocido de un lector de tabaquería en una fábrica cubana de puros de principios del siglo pasado.

Hay muchas cosas que representan la cubanía. Y entre las que más, la trova tradicional y la cultura del tabaco, que además son dos formas de vida. No por casualidad en septiembre Cuba elevó el Son a la categoría de Patrimonio Cultural de la nación. Y ahora ha sido el lector de tabaquería la figura distinguida.

El hecho lo oficializó el [Consejo Nacional de Patrimonio de Cuba](#), que reconoció así la importancia cultural y la singularidad de este oficio literario que no existe en ninguna otra parte. Ahora Cuba aspira a que la lectura de tabaquería sea incluida por la UNESCO en su lista de Patrimonio Intangible de la Humanidad.

La mesa de lectura de las tabaquerías fueron tribunas de libertad

JOSÉ MARTÍ

En todas las galeras de las fábricas de tabaco hay una tarima y una silla reservada al lector, que cada día lee a los torcedores la prensa diaria y literatura de muy diverso tipo. Hace años, durante una visita a la fábrica de [puros Partagás](#), fundada en 1845 a un costado del Capitolio Nacional, este periodista pudo comprobar el calentón de los

trabajadores con la aventura tórrida de Julián Sorel y la hija del marqués de La Mole, Matilde, durante la lectura de [Rojo y Negro, de Stendhal](#). Llevaban ya varios capítulos leídos y los tabaqueros se sabían de memoria las peripecias de los personajes. Matilde estaba a punto de quedar embarazada y Julián de ascender en la pirámide social, pero varios torcedores confesaron no resistir el lento ritmo del lector: se habían comprado la novela para conocer el final.

Siempre se leyó buena literatura en las fábricas de labor, aunque también horóscopos, recetas de cocina, manifiestos políticos, prensa conservadora y liberal y las curiosidades más diversas, incluidos densos tochos soviéticos cuando el realismo socialista se coló en Cuba por la puerta grande. Desde el principio, la elección de los materiales de lectura fue objeto de bronca. En la época de la colonia pesaban las inercias y pretendieron imponerse sesudos tratados sobre la historia de España. Sin embargo, en algunas fábricas con administraciones y sindicatos más abiertos entraban las obras de Dostoievski, Víctor Hugo y Zola, y se empezó a catalizar la conciencia social del gremio. *El Quijote* de Cervantes o volúmenes de Dumas y de William Shakespeare tuvieron también aceptación, e incluso algunos de sus personajes pasaron a convertirse en vitolas famosas, como Sancho Panza o Romeo y Julieta.

De tanto escuchar las peripecias de Dantés surgió la marca Montecristo

La lectura en las tabaquerías se introdujo en La Habana el año de 1865 en la fábrica *El Fígaro*. La iniciativa fue impulsada por el político liberal [Nicolás Azcárate](#), quien tenía relación con el líder obrero asturiano Saturnino Martínez, que aprendió en Cuba el oficio de tabaquero y llevó la lectura a las fábricas con el objetivo de aliviar las largas y aburridas jornadas de los torcedores.

Resultó que estos conocimientos fueron dejando poso ideológico y convirtieron al sector tabaquero en un colectivo aguerrido y proclive a las ideas de la independencia. José Martí recibió el apoyo incondicional de los tabaqueros de Tampa en su lucha contra España. “La mesa de lectura de cada tabaquería fue tribuna avanzada de la libertad”, aseguró el Héroe Nacional de Cuba. El activismo llegó al punto de que, por miedo, llegaron a censurarse libros “contaminadores” y hasta el oficio del lector de tabaquería fue vetado en ocasiones, la primera de ellas por mandato del Capitán General Francisco Lersundi y Ormachea (1867-1869).

Siglo y medio después, entre artículos militantes del diario comunista *Granma* y de *Juventud Rebelde*, en las fábricas de tabaco de Cuba continúan leyéndose los libros de siempre, incluido *El rojo y el negro* y las aventuras escritas por Alejandro Dumas. De tanto escuchar los tabaqueros las peripecias de Edmundo Dantés surgió la marca de habanos más famosa del mundo, los Montecristo, y así muchas historias más.

ANNEX 3. HÀBITS

¿Por qué empezar a trabajar a las 4 de la mañana?

Varios estudios apoyan el método popularizado por grandes ejecutivos que empiezan a trabajar de madrugada

EL PAIS. [BARBARA AYUSO](#) Madrid [1 SEP 2016 - 16:45 CEST](#)

Trabajador en Nuevos Ministerios en Madrid. SAMUEL SÁNCHEZ / VÍDEO: EPV

Su despertador suena a las cuatro de la madrugada por elección, no por obligación. A esa hora no hay ruido ni real, ni social: el teléfono está mudo, las redes sociales desiertas y la mayoría aún duerme. La hora perfecta para empezar a trabajar, para ellos, es antes del amanecer. Una rutina laboral que cada vez gana más adeptos, que han rediseñado su horario para aumentar su productividad y ganarle horas al día.

Hace dos años, [Filipe Castro](#), director de marketing de [Prodsmart](#) acusó un mal común: no tenía tiempo para nada. El trabajo devoraba parte de su día, y apenas quedaba espacio para el ocio, la familia, o el deporte. Así que, siguiendo los pasos de grandes ejecutivos como [Tim Cook](#) o el director de Starbucks [Howard Schultz](#), se propuso el reto de levantarse a las 4:30 de la mañana durante 21 días. No para trabajar más horas, sino para trabajarlas mejor. Y funcionó: "Descubrí que desde entonces hasta las siete de la mañana no hay distracciones, como si nada ocurriese en el mundo. Eso me ayuda a concentrarme más y a ser más productivo, en esas horas resuelvo gran parte del trabajo del día", explica. Después de algo más de dos horas trabajando, hace ejercicio y se incorpora a la oficina en torno a las 10, con el grueso de sus tareas realizado.

Este tipo de rutinas alejadas de los estándares llevan años creciendo en EEUU, núcleo de los métodos de gestión del tiempo y la productividad. Cuentan con su propia literatura, infinidad de manuales, escuelas y gurús que con sus particularidades; coinciden en lo esencial. "Todos los estudios indican lo mismo: que las dos horas más

productivas son las primeras del día, nada más llegar al trabajo, que suele ser de 9 a 11", resume [Dan Ariely](#), catedrático de Sociología y Economía conductual en la Universidad de Duke (Carolina del Norte). Su propuesta pasa por adelantar ese inicio de la jornada a la madrugada, cuando las distracciones disminuyen y la sensación de aislamiento refuerza la concentración. Y la eficiencia.

Alondras y búhos

Según sus estudios, estamos profundamente equivocados respecto a nuestros hábitos: "La mayoría pensamos en nosotros mismos como más transnochadores de lo que realmente somos, creemos que somos más productivos de noche", explica. Esto lleva a prolongar las jornadas hasta altas horas, lo cual no se traduce en más efectividad sino en más cansancio. El catedrático apela a la tradicional distinción entre "alondras" y "búhos" (la gente más activa durante las mañanas frente a la noctámbula). "En realidad, creer que rindes más por las noches es solo una ilusión", dice. Mantiene que la madrugada tiene "un montón de atractivos" relacionados con la falta de distracciones, pero la mejor forma de sacarles partido no es trasnochar sino arrancando el día de madrugada.

Prolongar las jornadas hasta altas horas no se traduce en más efectividad, sino en más cansancio

Durante la mayor parte de su vida, Berto Pena se creyó un búho incurable, incapaz de ser productivo a horas más tempranas. El director de [ThinkWasabi](#) trabajaba hasta tarde pero sentía que no rendía. Hasta que empezó a [aplicar las rutinas del gurú David Allen](#), basada en el método de *Getting Things Done*, y que también comparte la premisa madrugadora. "La seguí durante años y me dio resultado. Ahora ya no me levanto a las 4, sigo mis propios hábitos y método, porque hay un momento para cada cosa y las necesidades cambian", explica. A las 6 de la mañana ya está delante del ordenador, entregado a las tareas más creativas y las que le requieren más concentración. Sin llamadas telefónicas, interrupciones o redes clamando atención. "Cuando la mayoría de la gente se incorpora al trabajo yo casi he cubierto la mitad de mi jornada. El día se aprovecha más, porque no faltan horas, lo que falta es organización", agrega.

La investigación más reciente a este respecto corresponde al psicólogo Josh Davis, director de investigación en el NeuroLeadership Institute, publicada la pasada semana en [The Wall Street Journal](#). Sus resultados no solo secundan las tesis de los beneficios de iniciar la jornada temprano, sino que además dice haber descubierto la hora idónea para poner el despertador: las cuatro de la madrugada, la nueva hora bruja.

La importancia del entorno

Victor Martín, consultor de la agencia [Young Media](#), se levanta a las cinco, pero no se pone a trabajar inmediatamente. "Primero, medito una hora. Reconecto conmigo mismo y hago visualizaciones. Sé que suena un poco a monje, pero para mi nivel de concentración es fundamental. Después ya conecto con el mundo y empiezo a trabajar.

Es algo que hace cada vez más gente", explica. Él también sufrió un cambio de hábitos hace algunos años, motivado por una circunstancia familiar que le obligó a replantear su horario. Realizó una de las [dietas del sueño de Uberman](#), de las menos radicales, consistente en dormir cuatro horas y media por la noche y completar el ciclo con dos siestas de 20 minutos a lo largo del día. "Había que ser muy escrupuloso, tenían que ser exactamente esos minutos o todo se iba al traste", recuerda. Aunque le satisfacía, los viajes y el *jet lag* le impidieron continuar: "Y eso que era la menos estricta de estas dietas, que yo creo que poca gente consigue mantener" comenta.

Pero además del período de aclimatación (que Víctor sitúa más en los 66 días que en los 21 tradicionales) el entorno es fundamental. "He tenido que reeducar a quienes me rodean laboralmente para que me contacten cuando puedo ser contactado, porque las llamadas de teléfono son ladrones de tiempo brutales", explica. Como la mayoría de seguidores de este tipo de rutinas, Víctor programa sus correos electrónicos para no enviarlos a horas intempestivas y se acuesta temprano, otro de los pilares del método. Sus seguidores duermen entre 6 y 7 horas de media y aseguran que su vida social no se ha visto perjudicada. "Yo no sé si es un mito lo de las 8 horas de sueño, pero yo he rendido y rindo durmiendo menos", subraya Berto Pena.

"Tú eres tu hábito, no al revés. No existe tal cosa como la predisposición"

A pesar de ello, son conscientes de que este tipo de métodos pueden no ser universalmente válidos: "En trabajos como el mío, con más flexibilidad, es más sencillo. Y eso no todos lo tienen. Pero también es cierto que todo el mundo puede intentar levantarse antes, que es algo que muchos ni intentan y tiene muchos beneficios", opina Filipe. Aunque cada vez más directivos norteamericanos –y también figuras como Michelle Obama– con frecuencia apelan a este tipo de rutinas como clave del éxito, [aún son pocos los CEO españoles que se suman a la tendencia](#). "Las sociedades tienen sus propias particularidades culturales, pero la sociedad no es siempre el mejor ejemplo a seguir", opina el empresario portugués. "Yo no trato de convencer a nadie de que se levante a las 4.30 también, solo digo que cada uno debe buscar sus mejores rutinas y adaptar su vida a ellas, no seguir las rutinas que la sociedad marca", apostilla.

Al final, todo se trata de una cuestión de hábitos y de la flexibilidad de estos. "Tú eres tu hábito, no al revés. No existe tal cosa como la predisposición", dice Víctor, que antes de recolocar sus horarios también creía que era un ave nocturna. "Son los hábitos los que tienen que estar a tu servicio, no al revés. A mí no me importa levantarme a tal hora, sino lo que consigo con ello", explica Berto Pena. En lo que coinciden todos es las repercusiones positivas de haber adelantado unas cuantas horas la alarma del despertador: dicen ser más productivos, pero también estar más descansados y con más tiempo disponible para todo lo que no es trabajo. Lamentablemente no hay fórmulas mágicas ni un esquema fijo e infalible. Tampoco horas brujas: "No es que seamos más productivos a las 4 de la mañana, es que el entorno en sí mismo lo es", concluye Dan Ariely. Se trata de recolocar el puzzle para hacerlo encajar.

Quasi 50.000 menors pateixen carències alimentàries

Salut ja ha diagnosticat 750 infants que tenen problemes nutricionals

DIARI ARA. ELISABET ESCRICHE Barcelona. ACTUALITZADA EL 06/08/2013 00:00

El 4% dels menors de 16 anys, un total de prop de 50.000, pateixen a Catalunya carències alimentàries per culpa de la pobresa, és a dir, que no es poden permetre menjar carn o peix, com a mínim, una vegada cada dos dies. Alhora, segons recull un informe sobre malnutrició infantil a Catalunya presentat ahir pel síndic de Greuges, l'Institut Català de la Salut (ICS) ja ha diagnosticat problemes nutricionals en 751 infants pel mateix motiu, dels quals una quarta part són menors d'un any i un 56% són de nacionalitat estrangera.

Tot i les xifres, el síndic, Rafael Ribó, deixa clar que a Catalunya "no hi ha un problema de desnutrició infantil aguda, però sí de malnutrició". L'informe, però, alerta que la situació pot agreujar-se no només per la falta d'aliments per donar als nens sinó també per la carència de condicions per cuinar-los que genera la pobresa, com la dificultat per accedir a una cuina o la possibilitat de patir un tall de subministrament d'energia. Les dades donen la raó a aquest avís, ja que el 2011 un 9,8% de les llars no es podien permetre comprar carn o peix, gairebé sis vegades més que l'any 2008. Per reconduir la situació, el Síndic demana 33 accions urgents a les administracions i que no hi hagi cap retallada pressupostària en aquest àmbit. Pràcticament la totalitat de recomanacions van dirigides als departaments d'Empresa i Ocupació, Benestar Social i Família, Ensenyament i Salut de la Generalitat, als consells comarcals i als ajuntaments.

Renda mínima d'inserció

S'ha de garantir la prestació a les famílies que no tenen feina

Les últimes modificacions de criteris per obtenir o renovar la renda mínima d'inserció (RMI) –de la qual s'exclou persones que només presenten una problemàtica laboral– han provocat que nombroses famílies s'hagin quedat sense aquesta ajuda econòmica des del 2011. Aquest fet ha repercutit directament en l'alimentació dels seus fills, que no ha sigut adequada. Davant d'aquesta situació, el síndic recomana al Govern que garanteixi aquest col·lectiu l'accés a la RMI.

Beques insuficients

Falten ajudes de menjador i un criteri unificat per concedir-les

Actualment hi ha més de 260.000 menors en situació de risc de pobresa, però només 63.659 han rebut ajudes de menjador escolar. Tot i l'augment de la demanda, les beques han baixat. El curs 2008-2009 es cobria el 35% de l'alumnat amb risc de pobresa i el curs passat només es va arribar al 24%. El Síndic demana als consells comarcals –són els que gestionen aquestes ajudes– que unifiquin els criteris d'accés a les beques amb l'objectiu d'evitar l'exclusió de les famílies que no superen l'indicador de renda de suficiència, que és de 570 euros. També reclama a la Generalitat que pagui les beques de menjador a l'inici de curs o com a molt durant els primers dies i no al final, tal com ha passat durant aquest any.

Períodes vacacionals

S'ha de garantir un àpat diari durant l'agost i el setembre

L'informe alerta que durant l'estiu, quan els menjadors escolars estan tancats, també s'ha de garantir com a mínim un àpat al dia als menors més vulnerables de patir desnutrició. Per això demana al Govern que els centres educatius estiguin oberts tot l'any. "Els centres i l'oci educatiu són una eina clau perquè tots els nens puguin menjar", insisteix Ribó, segons el qual cal més oferta de casals.

Detectar la malnutrició

La Generalitat ha de capitanejar l'elaboració de protocols

El síndic assegura que hi ha dèficits tant en la detecció de casos de malnutrició com en el repartiment d'aliments per part de les ONG. Ribó insta la conselleria de Benestar Social i Família de la Generalitat a elaborar protocols que ajudin a detectar aquests casos amb la implicació dels serveis socials locals, els centres escolars i la resta d'entitats que s'ocupen d'atendre infants. També demana al Govern que lideri l'impuls de la Taula de Distribució Solidària d'Aliments, el pes de la qual porten entitats com Càritas i la Creu Roja, perquè totes les famílies en situacions socioeconòmiques desfavorables rebin menjar.

Primera reacció

El Govern estudiarà les recomanacions de l'informe

El departament de Benestar Social va assegurar ahir a l'ARA que, tal com fa amb tots els informes del síndic, estudiarà totes les recomanacions de l'estudi. El Govern, però, també es va mostrar satisfet

perquè el síndic valora en l'estudi el seu esforç en aspectes com els programes de lleure.

Un problema en alça

A Portugal es van obrir els menjadors escolars per Nadal

Els menors catalans no són els únics que tenen carències alimentàries. Tot i que no hi ha dades comparatives, a Grècia s'estima que el 10% dels estudiants de primària i secundària pateixen gana o tenen risc de patir-ne, mentre que a Portugal són 13.000 els alumnes que no tenen una alimentació apropiada. Per garantir un àpat diari a aquests estudiants, el govern portuguès va decidir mantenir oberts els menjadors escolars durant les festes de Nadal. El problema pren, òbviament, una altra dimensió en països subdesenvolupats. Segons un informe sobre desnutrició infantil d'Unicef, un 40% dels nens menors de cinc anys de l'Àsia i un 36% de l'Àfrica en pateixen. Els països més afectats són, entre d'altres, Bangla Desh, la Xina, les Filipines, l'Índia, Indonèsia, Madagascar, Etiòpia i Rwanda.

ANNEX 5, L'EXTREMA DRETA ACTUAL A EUROPA

Europa tremola per l'avanç de la nova extrema dreta

A la majoria de països han modernitzat el discurs i creixen clarament també a les eleccions

Per: [Alexandre Solano](#) i [Seda Hakobyan](#). VILAWEB 12.02.2016 22:00

Europa trontolla. Per una banda, a l'esquerra, Syriza governa a Grècia i el Partit Pirata guanyaria a Islàndia. També Catalunya i Escòcia i

moltes altres nacions demanen el seu lloc al món. Però, a l'altre extrem del debat polític, els rescats, retallades, corrupció i l'arribada de refugiats han catapultat una nova extrema dreta que ha modernitzat el vell discurs de racisme, valors familiars i religió, transformant-lo en orgull nacional, valors occidentals i oposició als problemes econòmics derivats de la corrupció, les ajudes al sud d'Europa i a la immigració.

Si fins ara aquesta extrema dreta era anecdòtica als parlaments, avui ja trobem partits neonazis ben implantats i fins tot partits que podrien arribar a ser primera força. Avui fa una setmana el moviment Pegida (Patriotes Europeus contra la Islamització d'Occident) va convocar manifestacions a tot de ciutats d'Europa, que han esdevingut el principal maldecap d'Angela Merkel.

A l'estat espanyol, justament, no trobem formacions netament d'extrema dreta que tinguin gran presència, si bé en molts casos s'aixopluguen en partits de la dreta tradicional o en les forces de l'estat, sempre a la primera línia contra l'esquerra o els nacionalismes no estatals.

Heus ací un repàs de la situació en alguns estats.

Alemanya

Fa un any i mig es creava a Dresden el moviment Pegida, que convoca cada dilluns manifestacions contra el govern per la islamització d'Occident (ha arribat a aplegar trenta mil manifestants). Electoralment, hi ha el partit d'extrema dreta Alternativa per Alemanya (AfD), que manté una forta relació amb Pegida, i que segons les enquestes entrarà amb força al Bundestag, on serà tercera, davant els liberals i Die Linke. A més de l'AfD, hi ha l'NPD, un partit neonazi, però amb menys suport, que va obtenir un diputat a les eleccions europees del 2014.

Pegida –que, paradoxalment, s'ha apropiat com a símbol d'una bandera que fou de la resistència antinazi– s'ha anat expandint per més països d'Europa. Si ni la crisi econòmica ni les esquerres no havien fet perdre vots a Merkel, Pegida ha encès les alarmes i l'ha obligat a contraatacar.

Dissabte passat es va apagar tota la il·luminació de la catedral de Colònia en protesta contra Pegida, i el degà va apel·lar directament als votants de Merkel. 'Molts conservadors cristians (que donen suport a Pegida) haurien de pensar què fan', va dir. A la vegada Merkel atacava el moviment: 'Tenen fredor, prejudicis i odi al cor', va dir, i titllà les protestes de xenòfobes i racistes. Les manifestacions de Pegida van acompanyades habitualment de contramanifestacions amb més manifestants que les convocades per l'extrema dreta.

Itàlia

A l'estat italià no trobem la presència de Pegida, però sí un moviment polític neofeixista que té com més va més adeptes, CasaPound Italia. Aquest moviment comença amb l'ocupació d'un edifici a Roma per denunciar el problema de l'habitatge, acollint només famílies italianes. El moviment s'ha estès per tot l'estat, amb noves ocupacions, i s'ha arribat a presentar a les eleccions generals, en què va obtenir gairebé 50.000 vots, que, sumats amb més formacions neofeixistes, com ara Moviment Social – Flama Tricolor o Força Nova, arriben a 180.000 vots.

A partir de les cases ocupades, fan difusió política i activitats culturals com ara la creació de bandes de música, l'edició d'una revista, televisió per internet, etc. Però sempre sota la premissa de discriminar els immigrants. A tall d'anècdota, en el terratrèmol de L'Aquila (als Abruços), el 2009, ja es van mobilitzar per repartir ajuda humanitària, però només a famílies italianes. El moviment agafa el nom d'Erza Pound, un poeta americà fervent seguidor del feixisme.

Els últims temps han col·laborat intensament amb la Lliga Nord, els han donat suport a les eleccions europees i hi ha manifestacions conjuntes a Roma. La Lliga Nord s'ha convertit en el partit amb més suport dins la coalició de dretes i podria passar que si la coalició guanyés les eleccions generals (on automàticament tenen majoria absoluta) podria haver-hi un president italià contrari –en teoria– a l'actual Itàlia.

França

A França i Catalunya Nord, el partit d'extrema dreta més potent és sens dubte el Front National (FN), guanyador de la primera volta de les eleccions regionals i de les europees. Marine Le Pen ha modernitzat el discurs racista del seu pare, amb un enfocament nacionalista, contrari als 'regionalismes', a la immigració, al sistema polític i a la corrupció. La manifestació de dissabte passat es va fer a Calais, on hi ha el campament de refugiats i immigrants més gran d'Europa.

Els estudis sobre els votants del Front National donen uns resultats interessants. La gent gran i els catòlics practicants són els que menys suport donen al Front National. Per una altra banda, bastions del conservadorisme, com ara Lió, no han esdevingut en cap cas bastions del FN.

En canvi, han tingut la capacitat d'atreure un vot que era tradicionalment obrer. És paradigmàtic el cas de Fabien Engelmann, que del 2001 al 2008 va militar a la formació trotskista Lluita Obrera, i el 2011 va fer el salt a Front National, partit amb què es convertí en

batlle de la seva localitat, on històricament hi havia hagut majoria comunista.

Molts politòlegs asseguren que la ultradreta ha substituït els antics partits comunistes en el lideratge contra l'establishment. L'FN va ser capaç de construir un discurs per als qui es sentien socialment marginats, amb un rebuig a la població estrangera, que presentaven com un conflicte tècnic o econòmic més que no enarborant posicions essencialistes. Tot i el suport que té, el sistema electoral francès impedeix que l'FN pugui governar, ara com ara.

Regne Unit

Al Regne Unit també va haver-hi una manifestació de l'extrema dreta dissabte passat. Va ser a Birmingham, la segona ciutat britànica amb més musulmans, i va ser encapçalada per la Lliga de Defensa Anglesa. Els manifestants van mostrar imatges d'executats per Estat Islàmic i cartells que deien que els musulmans importaven la cultura de la violació.

La Lliga de Defensa Anglesa té una estreta relació amb el Partit Nacional Britànic (BNP), d'extrema dreta, amb vincles amb grups supremacistes blancs i que ha tingut controvèrsies per la defensa del negacionisme. Demanen als immigrants i els seus descendents que tornin 'voluntàriament' al seu país d'origen ètnic, i fins el 2010 només podien ser membres del partit els 'indígenes britànics'. Encara que podria semblar un partit anecdòtic, el BNP va obtenir gairebé un milió de vots a les europees (tanmateix, va entrar en crisi i aquest 2016 ha deixat de ser reconegut per la comissió electoral).

L'altre partit d'extrema dreta és l'UKIP, que no és pas feixista com ho és el BNP. Amb un discurs molt contrari a la Unió Europea, l'establishment i la immigració, només es va negar a pactar amb el Front National per l'antisemitisme de Le Pen. El partit ha tingut un augment de militància enorme: de 14.000 el 2008, a 47.000 el 2015. Va ser primera força a les eleccions europees i, malgrat obtenir un 13% dels vots a les eleccions generals, es va quedar amb un sol escó de 650. A desgrat del sistema electoral, les enquestes estimen que si les eleccions es fessin avui obtindria un 18% dels vots.

Grècia

i

Xipre

A Grècia i Xipre trobem la presència de partits directament neonazis, coneguts a Grècia per la proposta de minar la frontera amb Turquia i repartir aliments només entre els grecs, o bé les condemnes per assassinats contra immigrants i gent d'esquerres. Aquests grups compten fins i tot amb escamots paramilitars. Alba Daurada és la

tercera força al parlament grec, i encara augmentaria més en cas de noves eleccions. La presència de simpatitzants d'aquest partit entre els membres de les forces de seguretat de l'estat és especialment preocupant.

A Xipre existia el nucli xipriota d'Alba Daurada, però com que ha estat rebutjat per les autoritats, ha hagut de canviar el nom per Front Nacional Popular. El suport d'aquest partit és menor que el que existeix a Grècia: un 2,7% dels vots a les eleccions europees.

Àustria

A Àustria, Pegida va convocar una manifestació a Graz, amb pocs centenars de participants. La política a Àustria és totalment diferent de l'alemanya. Si a Alemanya la majoria de partits no havien tractat mai de la immigració, a Àustria és a debat des de mitjan anys vuitanta i el partit d'extrema dreta Partit de la Llibertat d'Àustria (FPÖ) ha tingut fins i tot responsabilitats de govern.

Per això l'espai que queda per a Pegida és molt reduït. A més, el líder de l'FPÖ ha mirat d'evitar l'aparició de qualsevol nou partit. S'ha apropiat aquest espai amb afirmacions com ara: 'Sóc a Dresden amb Pegida cada setmana al meu cor.' L'FPÖ no ha parat de créixer aquesta darrera dècada i s'espera que a les eleccions de l'abril sigui primera força, amb un terç dels vots.

Països

escandinaus

També als països del nord d'Europa trobem partits consolidats des de fa dècades, però minoritaris. Ara, els rescats del sud d'Europa i l'arribada d'immigrants ha afavorit que tinguessin un creixement espectacular.

El Partit dels Finlandesos era un partit minoritari fins que el 2011 va obtenir el 19% dels vots (normalment no arribava al 5%). Demana que a l'escola es facin classes d'orgull nacional i que el suec deixi de ser segona llengua oficial. Ha estat especialment contrari al rescat a Grècia i a les ajudes al tercer món i a la immigració. En una enquesta de 2011, el 51% dels votants d'aquest partit assegurava: 'Gent de certes races són inadequades per viure en una societat moderna.'

Els Demòcrates Suecs (SD) també tenen un perfil nacionalista i contrari a la immigració musulmana, però es manifesten al mateix temps contraris als drets del poble sami o dels jueus. Creuen que un jueu no pot ser suec si no renuncia a la seva identitat. Encara que va ser creat el 1988, no fou fins el 2010 que entrà al parlament. Ha anat millorant resultats, i actualment les enquestes ja li donen un 19% dels vots.

Els membres del Partit Popular Danès, amb un fort discurs antiimmigratori, són considerats sovint racistes i encobridors d'organitzacions nazis, com ara Cobat18 o Blood & Honour. Encara que té molt mala imatge (amb vot ocult a les enquestes), el partit no ha parat de créixer, i actualment ja és segona força del parlament. A les eleccions europees va ser el partit més votat (27%) i les enquestes li mantenen la segona posició al Parlament (20%).

El Partit del Progrés de Noruega (FrP), al parlament des del 1981, era un partit petit que havia tingut un creixement constant des del 1997. L'any 2009 va esdevenir segona força, amb un 23% dels vots. L'any 2011 va ser notícia, quan un ex-membre del partit va causar la matança d'Utoya (amb 77 morts). A partir d'aquell moment, el suport del partit s'ha mantingut al voltant d'un 16% dels vots.

Països Baixos i Bèlgica

Als Països Baixos l'espai de l'extrema dreta ha estat ocupat pel Partit de la Llibertat (PVV), un partit conservador i contrari a la immigració, dirigit pel polèmic Geert Wilders. Polèmic entre més coses per haver iniciat una campanya per retirar la doble nacionalitat i impedir, així, que dos ministres socialistes d'origen estranger poguessin continuar al govern.

Segons les enquestes, si hi hagués eleccions el Partit de la Llibertat passaria de ser tercera força (10%) a ser la primera (21%). Wilders fins i tot ha ajudat a formar l'Aliança Australiana de la Llibertat (ALA), un partit amb un ideari extret de seu partit, i ha anat a Austràlia a donar-li suport.

A Flandes, el Vlaams Belang és un partit republicà, independentista flamenc, que neix el 2004 arran de la prohibició del Vlaams Blok, de contingut racista. Amb l'eslògan 'Primer els de casa' és obertament contrari al fonamentalisme islàmic, a l'avortament i a les manifestacions homosexuals en públic, etc. Des del 2007 ha anat perdent suport: si el 2007 obtenia un 19% dels vots a Flandes, el 2014 havia baixat fins al 5,8%. Tot i això la situació que ha viscut el país després dels atemptats de París el situen al voltant de l'11,6% dels vots.

Alguns altres països

Certament, no són iguals les formes i el discurs de partits com l'UKIP que els d'Alba Daurada. I encara trobem l'exemple de molts altres partits d'extrema dreta amb presència a l'Europa de l'Est, com ara Jobbick, a Hongria, o el Moviment Nacional, a Polònia, tots dos amb presència parlamentària. També hi ha escamots paramilitars, com és el cas de la Unió Nacional Atac a Bulgària, Svoboda a Ucraïna i molts

altres grups amb poca presència en la política institucional però actius al carrer. És el cas també de grups nazis al País Valencià o del Casal Tramuntana i PxC a Catalunya.

L'extrema dreta, amb un creixement tan gran a Europa, té el problema que no pot governar fins que no té la majoria absoluta de vots, com s'ha vist clarament en el cas del Front National francès. Però també és cert a la vegada que el fet de no governar, i no desgastar-se, els permet tenir un creixement continu, que s'accentua quan els partits polítics s'apropien part del discurs d'aquestes formacions. Cal afegir, a més, la tolerància de què gaudeixen, per exemple a Espanya, on l'Audiència espanyola és [permissiva](#) amb el neonazi que va col·laborador amb gihadisme, o en el cas Blanquerna, mentre aplica tota la força de la llei contra les obres de titelles.

L'extrema dreta comença essent un petit problema quan apareix, sol haver-hi un avís quan entra a les eleccions, s'encenen les alarmes quan comença a augmentar-ne el suport, arriba al punt que guanyen algunes eleccions de segon ordre, i finalment arriben al poder. En aquest sentit potser hem de témer si no som a la penúltima fase a Europa. Perquè potser quan el Front National arribi, per exemple, a la presidència francesa, llavors s'encendran les alarmes. Però ja serà massa tard.

SOLUCIONARI

ABANS DE COMENÇAR LA LECTURA

1. A continuació teniu el text endreçat i traduït, en una de les possibles traduccions que tot original permet.

La Kathy va néixer a Budapest, Hongria, el 1953. El 1956, quan tenia dos anys i mig, els seus pares van fugir del país arran de la revolució, i la van deixar al càrrec dels avis. Al cap de set anys, la Kathy va emigrar al Canadà, per reunir-se amb els seus pares a Toronto. El primer any que va passar al Canadà li va inspirar *A Whisper in My Heart* (“Un xiuxiueig al cor”), la seva primera novel·la. Des de la seva publicació, el 2003, la Kathy ha anat a moltes escoles per parlar amb els alumnes sobre les dificultats que experimenten els immigrants en la nostra societat, i sobre la importància de fer del Canadà un país de rebuda acollidor i càlid.

A l'abril del 2007 la Kathy va ser una dels sis autors canadencs convidats a representar el país a la XIV Fira Internacional del Llibre de Budapest, on va presentar el seu llibre, *A Whisper In My Heart* i va fer-ne lectures a estudiants universitaris de la literatura juvenil.

El segon llibre de la Kathy, *La Casa de l'Àngel de la Guarda*, es basa en la història real de la seva mare i la seva tia, que van viure amagades, amb 120 criatures jueves, en un convent de Budapest, durant la Segona Guerra Mundial. El 2005 la Kathy va rebre la beca City of Ottawa Arts Council per impulsar l'escriptura de *La Casa...* Va destinar aquests diners a visitar Hongria per conèixer el convent de l'Àngel de la Guarda i els seus voltants, l'escenari on transcorre l'acció.

La Casa... va guanyar el premi Red Maple Honour Book 2010. El llibre també va ser considerat un dels millors llibres juvenils de l'any, un guardó atorgat pel Bank Street College of Education, en la categoria de ficció per a nens de 9 a 11 anys, i també es va classificar a l'edició del 2010 de Canadian Children's Book Centre's “Best Books for Kids and Teens”.

La Kathy és la fundadora del Chilawee Trails Camp per a noies, que va dirigir durant vuit anys, que li va permetre un tracte freqüent amb el públic destinatari dels seus llibres, noies entre 10 i 16 anys.

La història de la conversió de la Kathy del judaisme al catolicisme s'explica en una antologia, *Canadian Converts*, publicada per Justin Press el 2009. És autora de dos manuscrits més, *Shadow Girl* i *The Choice*, que encara no han estat publicats.

La Kathy viu amb el seu marit, en Bruce, a Kanata. Tenen sis fills i dotze néts.

2. Solucions del test.

- a) Vertader.
- b) Vertader.
- c) Fals, és el dissabte.
- d) Vertader.
- e) Vertader.

3. La situació d'Hongria al mapa d'Europa és aquesta:

4. Les respostes són obertes, però el professor vetllarà per tal que totes les presentacions siguin correctes des del punt de vista lingüístic, pel que fa a la presentació i també vetllarà que s'evitin oblitats importants.

5. És una activitat col·lectiva que el professor hauria de valorar de múltiples maneres, no només per la redacció dels textos, sinó per la implicació en el projecte. Potser hi ha alumnes que no redacten res però que solucionen problemes tècnics, i aquesta feina també se'ls ha de valorar. És una tasca d'equip que va de la classe de cap a l'exterior.

ACTIVITATS PER APROFUNDIR DURANT LA LECTURA O DESPRÉS DE LA LECTURA

1. Que els fets que s'escriuen tenen una base real que la narradora aprofita per explicar-nos una història que no té per què ser fidel al cent per cent als fets ocorreguts.

2. Entre d'altres pot haver-hi: ataronjat, morat, terròs, albercoc, canyella, caqui, cirera, castany, corall, jade, pruna, salmó, sèpia.

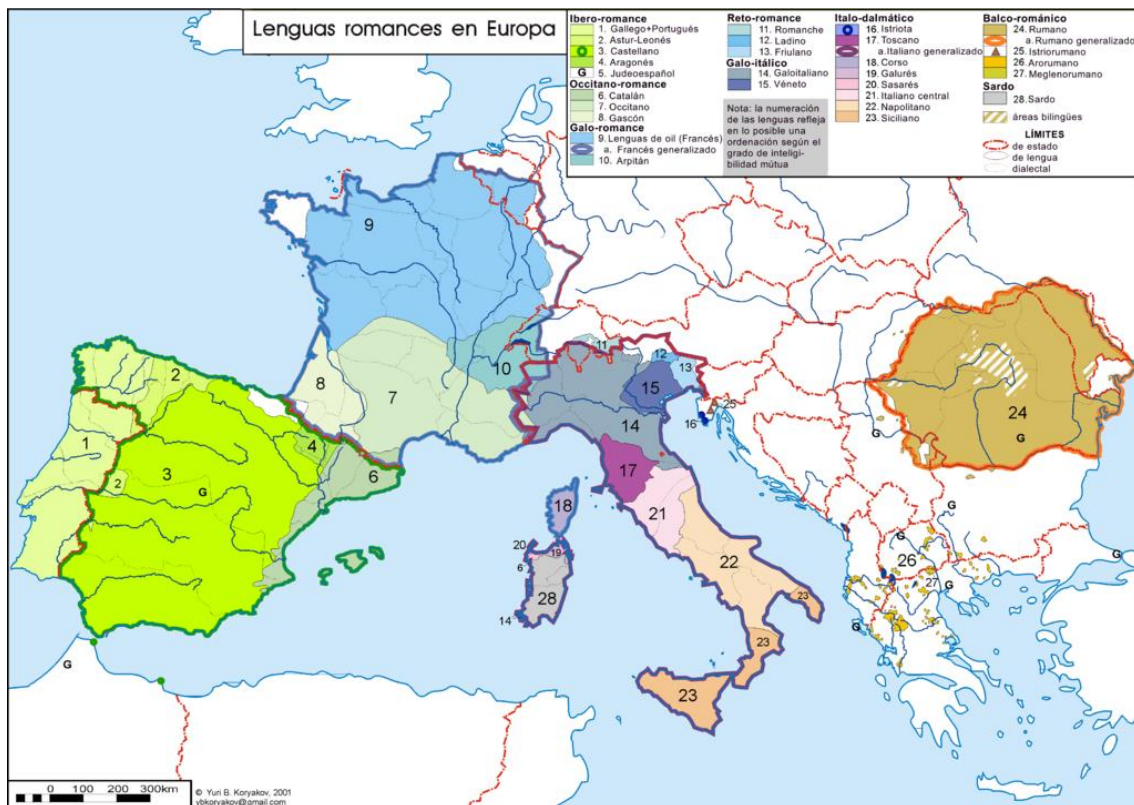
3. Es tracta que l'alumne descobreixi l'origen italià-venecià del terme i després que investigui sobre què varen ser els guetos nazis i també veure que la paraula s'empra encara avui en el llenguatge comú per definir barris de tipus marginal.

4. Exercici de redacció lliure que el docent pot pautar si vol.

5. L'exercici es pot resoldre de forma oral o per escrit, com el docent consideri millor. Anomenar "tieta" a una amiga especial de la família obeeix a la intenció de promoure-la a la categoria de parent. (Darrere aquest fet hi hauria la noció que les relacions familiars superen en amor les amistoses...)

6. L'exercici pot ser un debat oral durant la lectura. La resposta pot ser molt variada en funció dels alumnes, però se'ls hauria de fer notar que la descripció de les olors és un dels aspectes més complicats de la creació literària i que quan està ben aconseguida el lector té la sensació d'estar vivint exactament allò que se'ns narra.

7. El resultat del mapa hauria de ser aquest:

Extret de la viquipèdia https://es.wikipedia.org/wiki/Lenguas_romances#/media/File:Romance_20c_es.png

8. En aquest enllaç podeu trobar tots els llatinismes que es fan servir en català.

<http://www.xtec.cat/~sgiralt/labyrinthus/roma/lingua/locutio.htm>

9. El docent escollirà quina mena de feina vol fer amb les preguntes plantejades, tot i que nosaltres suggerim que es pugui fer un debat oral a partir de la lectura de la notícia publicada a l'Apèndix 2.

10. És una pregunta que es pot fer de forma directa durant la lectura de l'obra. La resposta pot ser oral, és un exercici de comprensió lectora pur i dur.

11. L'activitat s'ha de fer de forma individual i té una doble finalitat: usar fonts orals per a la investigació de fets senzills, conscienciar els nens de la gana que passaren els seus avantpassats; i establir o reforçar els vincles intergeneracionals. Si no es té cap avantpassat viu, es poden buscar veïns o coneguts.

12. Resposta oberta. L'activitat és individual, i s'ha de respondre per escrit en forma d'una redacció breu.

13. L'exercici té dues fases. D'una banda, la cerca d'informació, per a la qual cal posar en comú els coneixements de com més llengües millor. És el moment de posar en valor la llengua materna dels nouvinguts de la classe, si n'hi ha de centreeuropeus. La segona fase és la redacció, que implica un exercici tant de traducció com d'adaptació. Fem observar que ni tan sols un gènere tan tipificat com una recepta de cuina no està renyit amb les aportacions personals i l'originalitat en la presentació.

14. Vol dir que el país no pren partit per cap de les dues parts enfrontades en un conflicte.

15. Resposta oberta. El mestre ha de completar les aportacions dels alumnes, si entre tots no han reunit les respostes esperades.

16. Aquesta activitat serveix per explicar els dialectes del català.

17. Resposta oberta. Cal valorar l'esforç d'objectivació del propi punt de vista.

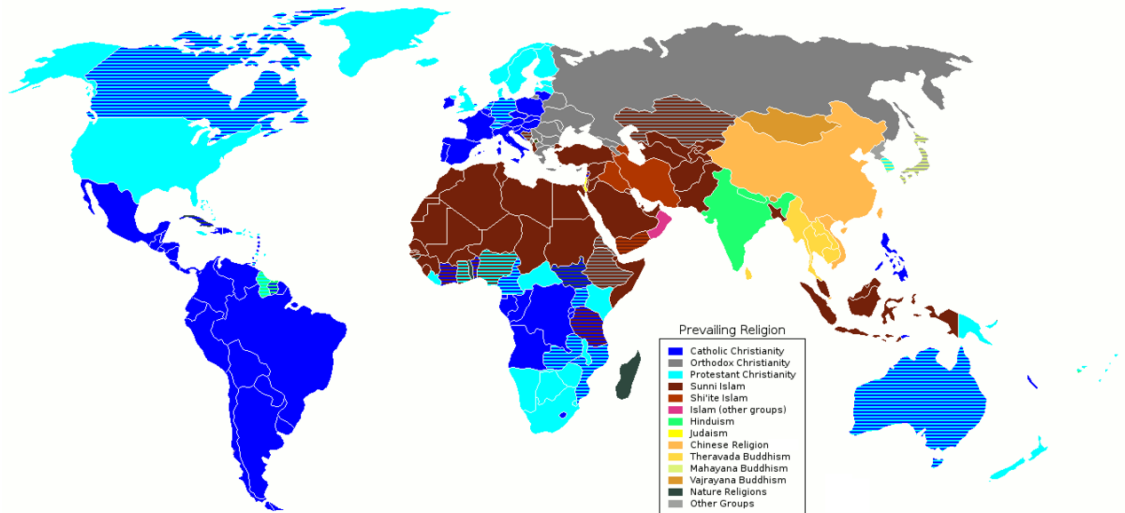
18. Si convé, es repassen amb els alumnes els aspectes formals que una carta ha de respectar: encapçalament, data, signatura, etc. A tall orientatiu:

<http://salc.upf.edu/gl/salc/3/32/327/te07001.htm>.

ACTIVITATS GLOBALES RELACIONADES AMB ÀREES NO LINGÜÍSTIQUES

1. Activitat de resposta oberta que pretén remarcar la necessitat de llegir la premsa per estar informats.

2.

https://es.wikipedia.org/wiki/Anexo:Principales_grupos_religiosos#/media/Archivo:Prevailing_world_religions_map.png

El mapa el podeu trobar en mida gran aquí. Del que es tracta és que els nois es distribueixin les principals religions i en facin una petita presentació.

3. Activitat de resposta oberta que plantegem principalment de forma oral.

4. Resposta oberta.

5. Hi ha dues menes de respostes, les que fan referència a les feines que fan a casa seva i també la reflexió sobre la manera de viure d'aquests executius de les empreses com a fórmula d'èxit. En la lectura del text el més important és que vegin que els empresaris quan volen treballar de veritat s'aïllen per complet de les xarxes socials i del telèfon i que aquest es un hàbit molt productiu.

6. Les respostes són totalment obertes i el tipus d'activitat de debat també. Pot ser individual o per grups, oral o per escrit.

7. La manera de treballar amb aquesta informació i de conduir el debat queda a l'elecció del docent, però s'ha de fer èmfasi que la gana i la pobresa són un problema latent a casa nostra.

8. L'important de l'activitat és que es pugui debatre amb respecte envers les opinions diferents de la pròpia.

9. L'activitat pretén reforçar els vincles intergeneracionals i també obrir les portes de l'aula per fer reflexionar els altres grups de l'escola.

10. Resposta oberta.

11. Cal dividir la classe en grups i que cadascun investigui i prepari una presentació. Seria bo que el professor expliqués com i per què els republicans espanyols varen anar a parar a Mauthausen. Us podeu documentar aquí:

<http://www.ccma.cat/324/El-camp-de-concentracio-de-Mauthausen/noticia/180376/>

12. Llegir acuradament el material i preparar el debat.

13. Es pot contactar amb el Museu d'Història de Barcelona per organitzar la visita. L'important és que els nois i noies vegin com de complicat és organitzar una activitat similar.

14. Es tracta d'una activitat d'investigació que idealment es pot fer per grups.

15. El model que es pot aplicar és el que es deriva de la visualització d'aquesta experiència basada en el banc comú de coneixements <https://www.youtube.com/watch?v=42ZvvuWu0ro>